

MATKA MINUKSI

ALICIA KEYS

& MICHELLE BURFORD

BAZAR

ALICIA KEYS JA MICHELLE BURFORD

MATKA MINUKSI

Suomentanut Sirpa Parviainen

BAZAR

Alicia Keysiltä aiemmin ilmestynyt
Tears for Water: Songbook of poems and lyrics

Bazar Kustannus
Alkuteos *More Myself. A Journey*
Copyright © 2022 Alicia Keys
Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-245-9

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Tämä kirja on omistettu matkalle ja kaikille niille ihmisille, jotka taittavat sitä kanssani... menneisyydessä, nyt ja tulevaisuudessa. Olette kaikki auttaneet minua matkalla omaksi itsekseni, ja olen siitä syvästi kiitollinen.

SISÄLLYS

ALKUSANAT	9
-----------	---

ENSIMMÄINEN OSA: HAAVEILEMINEN

1 NAAMIOTTA	17
2 ALKUJA	21
3 LENNÄN OMILLA SIIVILLÄNI	45
4 COLUMBIA	58
5 SIIRTYMIÄ	76
6 MAAILMA NÄYTTÄMÖNÄ	93
7 MUISTIINPANOJA PÄIVÄKIRJASSA	110
8 PYHIIINVAELLUS	130

TOINEN OSA: LUOMINEN

9 MULLISTUS	147
10 AURINGONKUKKA	159
11 EMPIRE	170
12 KORSIKA	181
13 LIEKEISSÄ	193

KOLMAS OSA: HERÄÄMINEN

14	UUSI VISIO	211
15	RAIKUVA KYLLÄ	230
16	SIELU PALJASTUU	249
17	TIENRISTEYKSESSÄ	262
18	KOTIMAA	278
19	TÄYDELLÄ TEHOLLA	292

	LOPPUSANAT	309
	KIITOKSET	315
	KIRJAILIJOISTA	319

ALKUSANAT

Elämän tanssi tanssitaan hetkessä, jonka toisella puolella on se, joka kerran olit, ja toisella se, joksi olet nyt tulossa.

– Barbara De Angelis, henkinen opettaja

Olen seitsemänvuotias. Istumme äitini kanssa vierekkäin kel-
taisen taksin takapenkillä Manhattanin Eleventh Avenuella
jääkylmänä joulukuun päivänä. Käytämme tuskin koskaan tak-
sia. Ne ovat ylellisyyttä yksinhuoltajalle ja osa-aikaiselle näytte-
lijälle. Mutta tänä iltapäivänä äiti hakee minut koulusta – ehkä
siksi, että hän on juuri saanut suoritettua koe-esiintymisen lä-
hellä uutta kouluani, PS 116:tta East Thirty-third Streetillä, tai
ehkä koska on niin kylmää, että näemme oman hengityksem-
me höyryävän kylmyydessä. Taksi hivuttautuu kaupungin
poikki ennen kuin viimein kääntyy pohjoiseen Eleventh Ave-
nueen pätkälle, jota täplittävät eroottisia esityksiä tarjoavat liik-
keet, hieromalaitokset ja murenevat vuokratalot. Pysähdymme
Forty-Second Streetille, nurkan taakse kotirakennuksestamme.
Jokin kiinnittää huomioni.

”Äiti?” kysyn osoittaen sormellani. Olen noussut polvilleni
autonistuimelle ja painanut kasvoni, joita kruunaa tavalliseen
tapaan pikkulettien seassa pörröttävä säkkärätukkani, aivan

ikkunalasiin kiinni. ”Miksi he ovat pukeutuneet noin, vaikka on niin kylmä?”

Äiti tarttuu käteeni ja vetää minut lähemmäs itseään vilkais-
ten ulos ikkunasta. Kulmauksessa seisoo kolme naista, joista
jokainen hieroo käsiään yhteen pysyäkseen lämpimänä. Kaikki
ovat pukeutuneet värikkäisiin neulemekkoihin, joiden helmat
pysähtyvät kilometritolkulla polvien yläpuolelle. Yhdellä on
jalassaan verkkosukkahousut, jotka paljastavat välähdyksittäin
paljasta ihoa. Toisella on mustat saappaat, jotka ulottuvat koko
reiden mitan ylös saakka. Yhdelläkään ei ole takkia päällään.
Kun paikalliset kiiruhtavat heidän ohitseensa jalkakäytävällä
pullakoissa takeissaan ilmeisen välinpitämättöminä heidän
olemassaolostaan, vaikka luultavasti sen huomaavatkin, naisten
katseet sinkoilevat leveän bulevardin vastakkaiselle laidalle ja
takaisin. He näyttävät siltä kuin odottaisivat jotakuta.

”Äiti”, kysyn uudelleen, ”miksi he ovat tuolla?”

Äitini pyyhkäisee pitkät kastanjanruskeat hiuksensa sivuun,
vetää henkeä ja katsoo minua. ”Kun ihmisillä on vaikeaa, Ali”,
hän sanoo hitaasti, ”heidän on usein tehtävä asioita, joita he
eivät halua tehdä. Nuo naiset yrittävät vain selviytyä.”

Tuijotan äitiäni pitkään ja yritän ymmärtää pikkutytön
aivoillani, mitä hän on juuri kertonut minulle. Hän ei selitä,
mikä seksityöläinen on tai kuinka sellainen ansaitsee rahaa.
Olen liian nuori siihen. Hän ei kerro, että noita naisia hallit-
sevat heidän parittajansa, katukauppiaat, jotka pakottavat
heidät myymään asiakkailleen seksipalveluja, joita vastaan he
saavat huumeita tai käteistä. En ymmärtäisi sellaista. Mutta
jotenkin hän onnistuu välittämään minulle totuuden, jota
kannan mukanani vielä tänäkin päivänä: naiset, jotka näin,
eivät olleet tuossa kadunkulmassa omasta tahdostaan, vaan
olosuhteiden pakottamina. Sanomatta enää sanaakaan liu’un
takaisin halkeilleelle nahkaistuimelle ja teen äännettömän so-
pimuksen itseni kanssa. Minä en tule koskaan olemaan tuossa

tilanteessa. Puolipukeissa. Haavoittuvana. Voimattomana. Paljaana.

Olen yksitoistavuotias. Tiedän jo, että jonakin päivänä minusta tulee laulaja. Olen tiennyt sen sisimmässäni jo nelivuotiaasta lähtien. Siitä huolimatta agenttini on haalinut kokoon kaikenlaisia pikku hommia minulle tehtäväksi. Yksi on toimia rintaliivi- ja alushousumallina tavaratalon mainosluetteloa varten. Ilmestyn kuvauksiin lättärintaisena ja hieman hermostuneena, vaikka äitini on vierelläni. Pukuhuoneen verhon takana vedän ylleni valkoiset topatut rintaliivit ja puuvillaiset pikkuhousut. Katson itseäni päästä varpasiin kokovartalopeilistä tietämättä mitä mieltä olen siitä, mihin olen lupautunut. Hetkeä myöhemmin hymyilen vaivautuneesti kameralle ja vilkuilen sivumalla seisovaa äitiäni. *En ymmärrä, miksi minä hermoilen*, yritän tyynnyttellä itseäni. *Ei tämä nyt niin paha ole.*

Ja sitten paria viikkoa myöhemmin luettelo saapuu postissa. ”Nyt se tuli!” äitini huutaa ja pitää sitä auki siltä sivulta, jolla minä olen. Nappaan lehden ja lysähdän sohvalle sen kanssa. Sydämenlyöntini tihenevät, kun katselen kuvaa. Ennen tuota hetkeä en ole aivan ymmärtänyt, että se, mitä studion yksityisyydessä tapahtui, on nyt koko maailman nähtävillä – *minun* maailmani.

”Siis tarkoitatko, että kaikki ystäväni näkevät minut tällaisena?!” sanon. Äiti, luultavasti yllättyneenä reaktiostani, ei vastaa mitään. Kuva ei ole mitenkään uskallettu, varsinkaan kun rintani muistuttavat enemmän mandariineja kuin greippejä. Siitä huolimatta tunnen olevani arvostelun alaisena. Alaston. Häpeissäni. Paljas.

Olen yhdeksäntoistavuotias. Parin kuukauden päästä ensimmäinen levyni julkaistaan ja elämäni jakautuu yhtäkkiä kahteen eri puoliskoon: kaikkeen, mikä tapahtui ennen *Songs in A Minor*ia ja kaikkiin ihmeisiin ja haasteisiin, jotka sitä seuraavat. Mutta en tiedä sitä vielä. Kun vuosi 2000 lähenee loppuaan, tiedän vain, että minut on varattu poseeraamaan aikakauslehden kansikuvaan, yhteen ensimmäisistäni. Minun alallani julkisuus kuuluu työkuvaan, erityisesti tuoreella artistilla, joka on innoissaan läpimurrostaan. *Tässä on minun paikkani*, sanon itselleni, *tilaisuus tuoda musiikkini kaikkien kuultavaksi*. Stylistit, managerini, levy-yhtiön tiimi – kaikki ovat innoissaan mahdollisuudesta.

Kuvaaja tervehtii minua tiukalla kädenpuristuksella, ja vaitaan välittömästi tunnelman – vahva ja hieman päällekkävyä. Stylisti on valinnut asuni, joiden on joukossa ovat farkut, takki ja valkoinen kauluspaita. Minun pukeutuessani valokuvaaja onnistuu vakuuttamaan tiimini siitä, että hänen pitää saada kuvata minut kahden kesken. Kun astun pukuhuoneesta, kuvauspaikalla olemme enää me kaksi. ”Avaa paitaasi vähän”, hän ohjeistaa napsien sarjan kuvia. Sieluni huutaa, että jokin on vialla, että tämä tuntuu likaiselta. Mutta vastalauseet jumittuvat kurkkuuni eivätkä pääse ulos. ”Vedä farkkujen etureunaa vähän alaspäin”, hän yllyttää. *Jos kieltäydyn, mitä ovia edessäni sulkeutuu?* Nielaisen epäilykseni, työnnän peukalon denimin ja ihoni väliin ja tottelen.

Tuona iltana kotona itken kovemmin kuin olen koskaan itkenyt. Tässä ei ole kyse minusta näyttämässä vähän paljasta pintaa, mitä teen kyllä aikanaan omilla ehdoillani ja omiin tarkoituksiperiini sopivilla tavoilla. Tässä on kyse manipuloiduksi tulemisen tunteesta. Tässä on kyse esineellistetyksi joutumisesta. Tässä on kyse joukosta ilotyttöjä Hell’s Kitchenin kadunkulmassa ja työstä, joka kerran teki sopimuksen itsensä kanssa.

”Mitä helvettiä tämä on?” managerini Jeff kysyy minulta eräänä iltapäivänä paria kuukautta myöhemmin. Hän näyttää

minulle aikakauslehden kantta. Tuijotan kuvaa enkä tunnista naista, joka tuijottaa takaisin: paljasta vyötäröä, rinnan poikki ojennettua käsivartta nännien peittona, aavistusta häpykarvoitusta työntymässä esiin farkkujen alta. Kaikki kuvassa on väärin, itse poseerauksesta aina valaistukseen, joka saa minut näyttämään kulahtaneelta. Olen enemmän kuin nolostunut – olen häpeissäni siitä, että olen myynyt palan itsestäni.

Ymmärrän nyt, miksi valokuvaaja halusi joukkoni ulos tuosta huoneesta. Yhdeksäntoistavuotias tyttö on mukautuvampi kuin aikuiset managerit. Jos Jeff olisi ollut paikalla, hän olisi sanonut ääneen sen, mitä minä en tuolloin kyennyt sanomaan: Ei helvetissä. Napita se paita kiinni. Ota käsi pois tissiltäsi. Etkä todellakaan nykäise farkkujasi alemmas. Itse asiassa Jeff olisi itse vetänyt paitani kiinni. Kuvaaja selvästikin halusi provosoi- van kuvan, mutta sen sijaan että hän olisi paljastanut näkemyksensä jo heti alussa, hän johdatteli minut siihen.

Kansikuvan ilmestymispäivänä ohitan lehtikioskin, jossa lehti on näytillä. Olen oksentaa. Haluan ostaa joka ainoan numeron joka ainoasta kioskista ympäri maailmaa, jotta kukaan ei näkisi minua valokuvassa, joka ei edusta sitä mitä olen. Vannon, etten enää ikinä anna kenenkään ryöstää minulta valtaani. Se on lupaus, jonka pitämiseksi teen yhä töitä.

Olen täällä – nykyhetkessä, seisomassa kaikkien niiden har-teilla, jotka ovat päällystäneet tieni, ihastelemassa sitä, mihin elämä on minut johdattanut. Polkuni tähän paikkaan alkoi kaupunkiviidakosta, kiemurteli musiikkiteollisuuden vuorten- huippujen ja kanjoneiden kautta, ohitti villedimmätkin kuvitelmani ja kantoi minut takaisin, yhä uudelleen ja uudelleen, samojen kysymysten pariin: Kuka minä todella olen? Ja kun löydän aidon minäni, olenko tarpeeksi rohkea elämään tuossa totuudessa?

Nuo kysymykset elävät tarinani sydämessä. On ollut mullistava totuusharjoitus koota kokemukseni verestävät palaset ja tarkastella niitä valoa vasten. Olen viettänyt niin monia vuosia salaten osia itsestäni, uhrannut sieluni toisten miellyttämiseksi. Mutta nyt olen saanut tarpeekseni teeskentelystä, elämisestä vankilassa, jonka olen itse luonut. Olen saanut tarpeekseni valoni himmentämisestä. Tämän kirjan kirjoittamisessa on ollut kyse itseni kohtaamisesta kaikkine haavoineni ja haavoittuvuusini, täsmälleen sellaisena kuin olen – ja sen jälkeen, viimein, rohkeuden keräämisestä, jotta voin paljastaa täydelliset kasvoni. Minun on täytynyt tajuta, että jotta totuus voisi vapauttaa minut, minun on ensin oltava tarpeeksi rohkea synnyttämään se.

Olen keskeneräinen ihminen matkalla minusta, joka olin, minuun, joka olen nyt. Olen myös hengittävä ristiriitojen joukko. Olen ollut lapsi, joka on sekä saanut tuntea mahtavimman mahdollisen rakkauden että kaivannut sille kipeästi vahvistusta. Olen ollut sisäisten muurien rakentaja ja tunteiden haudankaivaja. Olen ollut sekä totuuden kieltävä ihminen että vapaa sielu, piileskelevä taiteilija ja ”korttelihippi”. Ja kaikki nuo paikat ja kasvot ovat johdattaneet minut siksi ihmiseksi, joka olen nyt: Sensuroimaton. Peloton. Hereillää.

Tällä matkani osuudella hiljennän viimein maailmamme äänen – poistan kaikki ulkoiset häiriöt, mielipiteet ja tuomiot ja kuuntelen vain omaa ääntäni. Tunnistan oman voimani ja otan sen omakseni. Luotan viimein itseeni ja uskon, että minulla on jo sisälläni vastaukset, joita eniten janoan. Ja ennen kaikkea keksin viimein, kuka olen syvällä sisimmässäni – ja tulen päivä päivältä enemmän omaksi itsekseni.

ENSIMMÄINEN OSA

HAAVEILEMINEN

Unelmoi väreissä

Ja piirrä unesi

Betonilattioihin

Kunnes ne toteutuvat.

– Alicia Keys

NAAMIOTTA

Vuoden 2006 syksy, New York City

Olen pukuhuoneessani, jos sitä voi sellaiseksi kutsua. Se on pikkuruinen, harmaa tila, joka tuntuu yhtä pieneltä ja värittömältä kuin minäkin tänään. Istun parturin tuolissa kasvot kohti hehkulamppujen ympäröimää peiliä. Vain hetken päästä olen aloittamassa päivän toisen valokuvaussession – neljännen tällä viikolla – takanani vain kolmen tunnin unet, joilla elän nykyisin. Päässäni jyskyttää uupumus ja huuleni antavat periksi hienoiselle tärinälle, kun takerrun jakkaran reunaan. Ääni, joka kuulostaa yhtä aikaa kaukaiselta ja tutulta, kutsuu nimeäni: ”Ali?”

Kolme vuotta aiemmin olin julkaissut toisen levyni. Levyn, jota kaikki kutsuvat taiteilijan sudenkuopaksi. Sen, jonka *pitäisi* flopata. Siitä huolimatta ja vastoin suurimpia odotuksiani *The Diary of Alicia Keysin* suosio räjähti käsiin. Adrenaliinia suonissani ja kiitollisuutta kantaen lähdin tien päälle toiselle kiertueelleni ja näin yhtä vähän maastamme kuin olin nähnyt ensimmäisellä kierroksella. ”Sirkuskin pysyy meitä pidempään yhdessä paikassa”, vitsailin joukoilleni. Heitimme yhden keikan ja sitten, *bäng*, olimmekin jo seuraavassa kaupungissa. Seuraavassa hotellihuoneessa. Seuraavalla lavalla. Tien varressa

seuraava sumea rakennusrivistö, joka vilahtaa ohitse auton ikkunassa. Puolet ajasta en ollut edes varma missä olimme. ”Mikä tämä kaupunki taas olikaan?” kysyin lavan takana manageriltani peläten huutavani ”Houston!” yleisölle Oaklandissa tai Atlantassa tai Detroitissa. Joukkoni täyttivät jokaisen vaipan kolon päivästäni samalla kun minä, liian velvollisuudentuntoisena ja lopen uupuneena, pingoin juoksumatolla, jonka tiesin joskus saattavan pysähtyä kuin seinään. Naarasleijonan keskittymiskyvyllä ja työnarkomaanin päättäväisyydellä syöksyin eteenpäin.

Siihen mennessä haarniskani oli jo hitsautunut tiukasti paikalleen. Jos heräsinkin alakuloisena tai veltttona tai ärtyisenä tai kiukkuisena, olin opetellut olemaan näyttämättä sitä ulospäin. Kun piirukaan ihmisyyttäni murtautui pintaan, työnsin sen takaisin piiloon ja liimasin virneen kasvoilleni. ”Alicia, saanko ottaa kuvan?” *Mikä ettei.* ”Hei, Alicia, voitaisiinko tehdä vielä yhden kuvaukset?” *Totta kai.* ”Alicia, saanko nimikirjoituksesi?” *Tietenkin.* En enää kuulunut itselleni; minut olivat vanginneet kaikki pyynnöt ja vaatimukset, jokainen pelon ryöpsähdys, joka seurasi jo pelkästä ajatuksesta kieltäytyä. Ja kaiken tuon jatkuvan liikkumisen, jatkuvan pakkaamisen ja purkamisen, jatkuvan miellyttämisen ja teeskentelyn keskellä olin antanut toistaiseksi mahtavimman esitykseni: vakuuttanut maailman siitä, että hymyni takana kaikki oli juuri niin täydellistä kuin miltä se näytti.

Pukuhuoneessani tuona kosteana syksyisenä päivänä show päättyy. Tarkastelen peilikuvaani. Kasvojani peittävät meikki-kerrokset, jotka luovat jälleen yhden hahmon, muunnellun leikkiversion ihmisestä, joka en ole. Ja yhtäkkiä rautanaamioni murenee ja paljastaa todelliset kasvoni – ja tyhjyyden – jotka olen pitänyt niin tiiviisti piilossa. En puhu. En liiku. Hetken ajaksi lakkaan hengittämästäkin. Kasvoilleni pakenee yksi ainoa kyynel.

”Ali?” kuulen jälleen. Nostan katseeni ja näen Erikan, päivittäisiä asioita hoitavan managerini ja parhaan ystäväni nelivuotiaasta saakka. Hän kävelee minua kohti. ”Mikä hätänä?”

Hänen äänestään kuultava myötätunto saa minut purskautamaan täysiveriseen Rumaan Itkuun. Kyyneleet vyöryvät ulos ja loiskuvat valkoiselle puserolleni, kun kuperran käteni suulle ja yritän tukahduttaa nyhkytykseni. Nieleksien ja änkyttään yritän kertoa hänelle sen, mitä sanat tuntuvat riittämättömiltä välittämään. Että olen enemmän kuin loppuun palanut. Että en ole koskaan ollut yksinäisempi tai enemmän irrallani itsestäni. Että vuosien juoksemisen jälkeen, juuri pysähtymättä hengittämään ja miettimään, kehoni ja mieleni ovat irronneet toisistaan – ne ovat osina, hajallaan, eksyksissä.

”Kuule, ei sinun ole pakko tehdä tätä”, Erika sanoo ja laskee hellästi kätesä alaselälleni. ”Perumme tämänpäiväisen. Unohdase. Voit pitää tauon.”

Tauko. Tällä ihmeellisellä polulla, jota olen kulkenut, tässä unelmassa, jota niin moni tavoittelee, mutta jonka vain harva tavoittaa, ajatus astumisesta sivuun ei ole koskaan edes juolahtanut mieleeni. Periksiantamattomuus on hinta paikastani parrasvaloissa, roolistani lavan ykköstähtenä. Se on hinta musiikkini, sieluni jakamisesta maailmalle, jonka kanssa tunnen olevani parhaiten yhtä laulun kautta. Ja niin taianomaisessa tarinassa ei voi pitää taukoja. Ei voi vihjatakaan siihen suuntaan, että olisi onneton. Ei voi kertoa totuutta eikä ottaa riskiä, että joku leimaa kiittämättömäksi. Sen sijaan on vedettävä saappaat jalkaan, pidettävä katse tiiviisti edessä avautuvassa tiessä ja paiskittava töitä. Työnnettävä tunteet sivuun ja vedettävä ylle päivittäinen haarniska. Iltapäivään saakka, jolloin kuumien ja leppymättömien parrasvalojen karusellin varjossa neljännesvuosisadan kyyneleet ja salailu romahtavat paidalle.

En halua ainoastaan pitää taukoa, sanon Erikalle. Haluan paeta. Haluan juosta niin kauas kuin vain suinkin pääsen tästä

häkistä, jossa olen elänyt, tästä teeskentelyn maasta. Tuijotan ystävääni, mutta en lausu ääneen kysymyksiä, jotka kieppuvat päässäni. *Jos pidän tauon, mitä tälle kaikelle tapahtuu – haastatteluille, valokuvauksille, konserteille, sille kaikelle? Ja mihin minä menisin?*

Ja sitten, jostakin sieluni alta, ymmärrykseni takaa kohoaa häkellyttävä vastaus.

Egyptiin.

SUOSITUN R&B-LAULAJAN HERKKÄ JA KAUNIS MUISTEMATEOS

New Yorkin pahamaineisesta Hell's Kitchenin kaupunginosasta maailmanmaineeseen ponnistanut R&B-laulaja ja näyttelijä **Alicia Keys** on tunnettu koskettavista sanoituksistaan, hämmästyttävistä laulajan kyvyistään ja sielukkaista pianosävellyksistään. Hänen tunnetuimpia kappaleitaan ovat mm. Fallin', If I Ain't Got You ja No One.

Valojen loisteen ulkopuolella Keys on kuitenkin kamppailut monien yksityiselämänsä haasteiden kanssa. Hyvin nuorena saavutettu kuuluisuus aiheutti myös sen, että Keys aikuistui suurien ammatillisten paineiden alla.

Keys on vasta myöhemmällä iällä alkanut kysyä itseltään elämänsä kannalta merkittäviä kysymyksiä ja pohtia, kuka hän oikeastaan on. *Matka minuksi* -kirjassa hän kuvaa omaa taivaltaan musiikkimaailman huipulle ja antaa puheenvuoron myös ihmisille, joihin hän on elämänsä aikana tukeutunut. Tuloksena on ainutlaatuinen kuva, jonka vilpittömyys on samaa kuin Keysin taitteessakin.

ISBN 978-952-376-245-9

kl 99.1

www.bazarkustannus.fi